

Els reptes de la societat catalana: retallada de drets o enfortiment de la democràcia

Els Diàlegs antiracistes són taules de debat que organitzem periòdicament per tal d'aprofundir i extreure conclusions i propostes de temes que ens interessin analitzar des de l'òptica de l'antiracisme.

La restricció de l'empadronament per a les persones immigrades en situació irregular, la prohibició de l'ús del burca i el niqab... L'actualitat política i social està marcada per mesures municipals que suposen la supressió de drets i llibertats dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya.

La crisi econòmica i social actual pot justificar aquesta supressió de drets? Com és que la societat en general ho acceptem i, fins i tot, ho aplaudim? Fins a on pot arribar aquesta retallada de drets? Estem posant en perill la democràcia? Cap a on va la societat catalana?

En aquesta edició dels Diàlegs Antiracistes van participar, com a ponents a la taula, na Mouna Louhmane, en Fernando Pindado i l'Alba Cuevas; en Saïd el Kadaoui presentant i moderant la taula. I a la Fila Zero van assistir: David Prujà, de la Fundació Ferrer i Guàrdia; en Joan Fontcuberta, en representació de Ciutadans; en Pedro Casermeiro, de Secretariado Gitano; Dolores Vallejo, representant de CCOO-Catalunya; Ghassan Saliba de CITE; Àngel Prats, de l'Associació de Veïns de Mataró; Núria Aparició, de la Fundació Tot Raval; Aida Guillén, de l'Institut de Drets Humans de Catalunya; Xavier Badia, de l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat; Enric Francès, Vicepresident del Consell d'Associacions de Barcelona i Janet Sanz, Coordinadora Nacional de Joves d'Esquerra Verda.

Presenta i modera la sessió en Saïd El Kadaoui Moussaoui, escriptor i psicòleg. Membre del Consell Assessor de SOS Racisme-Catalunya

Bona tarda,

Gràcies per acompanyar-nos en aquest debat “Els reptes de la societat catalana: retallada de drets o enfortiment de la democràcia”. Agrair a SOS Racisme que m'han convidat i m'han donat l'oportunitat de moderar aquesta taula. I abans de donar la paraula a l'Alba Cuevas, que com membre de SOS Racisme, en explicarà el posicionament de l'entitat, m'agradaria exposar un parell de temes.

En primer lloc, un fet que potser ara està agreujat per la situació de crisi econòmica, però que per la meua opinió ja venia de més enrere, és la despersonalització de la persona immigrant, que considero molt perillosa. Despersonalització en el sentit que se li amputa una gran part de la seva identitat, de la seva complexitat identitaria, d'allò que és, i ho reduïm només al fet de ser migrant o no. Reduint la persona a una mínima part de si mateixa.

Observem aquest fet que ja es donava abans, però que actualment està passant de forma alarmant. I és un procés que té conseqüències, perquè és el primer pas per

permetre'ns parlar de l'altre, del immigrant, sense empatia. L'empatia que és necessària quan es parla d'altres persones, d'una altra comunitat, de persones amb sentiments, amb anhels, amb desitjos... I aleshores reduïm tot el que sigui referent a les persones immigrants i abonem el terreny per a propostes com les que hem vist recentment, que sovint tenen conseqüències que no veiem a simple vista.

Per exemple, el fet de no empadronar a la gent, si es pensa fredament, és una proposta difícilment assumible amb les conseqüències que pot tenir. I que només pot sorgir després d'un procés de despersonalització que ens fa mirar la persona immigrant només des de la part d'immigrant i restant-li la de persona. Per aquest motiu penso que és important que no perdem aquesta visió de la complexitat de la persona, ja que si no, entre altres coses, ens convertirem en una societat més injusta; una societat que no ens agradarà a ningú.

Per una altra banda, a mi m'ha interessat sempre per qüestions personals i professionals, com afecta aquest fet als fills. Com repercuteix aquest discurs a la construcció de la seva pròpia identitat a aquelles persones que ja no són migrants, sinó que han nascut aquí. I el que he observat a altres llocs, com França i Bèlgica, i ara veig que està arribant a Catalunya,

Fa poc va llegir un llibre publicat a França sobre immigrants espanyols, italians i portuguesos que emigraven a Suïssa, França o el Canadà i comentava coses bastants semblants a les que succeixen ara. Per dir-ho resumidament, la complexitat identitaria, que està formada per diverses pertinences, les deus grans pertinences, una respecte el lloc d'origen i l'altra com a ciutadà europeu, respecte el lloc on vius; una està denigrada, la visió del lloc d'origen, la religió dels pares, la pobresa... hi ha una visió molt estereotipada del lloc d'origen, sense tenir en compte la complexitat d'aquest origen. I l'altra, la de ciutadà, és una pertinença negada, ja que costa molt pensar en un noi que es diu Mohammed pugui pensar i actuar com a català. Sense tenir en compte que com a futur ciutadà, que en funció com es senti d'acollit i com ho facin els seus pares, doncs s'estimarà més o menys aquesta societat.

És una cosa que sembla de sentit comú, però crec que és molt important que anem recordant. Doncs no és el mateix el nen o adolescent que creix en un context on sent que els seus pares són respectats, a aquell que veu que una part de la seva identitat no és respectada i es menysprea, no té espai.

De vegades dic que tot i que un sigui racista, que pensi des de la visió més estereotipada o que no li agradin els immigrants però que sí s'estima el país, ha de fer l'esforç de pensar en això. Que si volem una societat cohesionada hem de cuidar les pertinences d'aquests nois, ja que sabem que d'una altra manera l'odi no té conseqüències molt bones, abona el terreny per actituds fanàtiques, etc.

I una última reflexió que volia fer, abans de passar la paraula, és sobre el debat del burca i del vel. Personalment penso que el debat és bo, és necessari, però cal que sigui un debat de debò, en el que ens estem questionant quin model de societat volem. El que no val és fer trampes i fer un debat esbiaixat, i magnificar una qüestió que potser existeix però no de manera tant alarmant com de vegades es presenta.

Sempre que dic que aquest debat sobre el burca és artificial, no vol dir que defenso el burca, que a més sé per experiència pròpia que companys meus estan lluitant per abolir-lo al mateix país. Per tant no es tracta d "burca sí o burca no", es tracta de no

ficar-nos en un debat molt simplista que ens obligui a posicionar-nos en sí o no. Si no en un altre molt més ric, que és el debat que hi ha al darrera, sobre quin model de societat volem; plantejant temes com: realment volem una societat laica o no?

Alba Cuevas, portaveu de SOS Racisme-Catalunya.

Jo volia posar sobre la taula diferents elements per poder aprofundir en el debat que hem volgut compartir avui amb tots vosaltres. Aquells que ens escolteu o que seguieu l'activitat de SOS Racisme, haureu vist que des de fa unes setmanes que anem parlant que s'està intensificant un debat, tot i que tot i que es va iniciar fa mesos.

En aquest debat es presenten diferents temes però tot gira entorn de la retallada de drets de ciutadans i ciutadanes, especialment els de les persones immigrades. Ho hem vist amb tota la polèmica que es va iniciar a Vic però que també s'ha estès a altres municipis catalans, al voltant de l'empadronament de les persones en situació administrativa irregular. Un altre exemple ha estat el debat que s'ha iniciat al voltant de la prohibició del vel integral als equipaments públics.

En tots dos casos s'ha fet un ús electoralista de les persones immigrades i una criminalització d'una part de la població el que ha provocat que s'ha estès un discurs amb elements racistes i xenòfobs i ha tingut com a conseqüència la crispació i la fractura social amb manifestacions racistes i un discurs de culpabilització contra la població immigrada.

Davant la possible retallada de drets a la ciutadania, podríem dir que tots i totes ho considerariem quelcom inadmissible. En canvi, aquesta retallada de drets es dona en un context de crisi econòmica i social, que sembla que tot ho justifiqui. I per una altra banda s'està centrant de manera més directa cap a la població immigrada. Sembla que la combinació d'aquests dos elements permeti i fins i tot aplaudeixi aquest retrocés com a societat democràtica.

El context que vivim a Catalunya és complex. En molt poc temps la societat catalana ha canviat de manera important, actualment més del 15% de la població són persones de diverses procedències o orígens. És evident que aquest canvi suposa un gran repte per a la societat i que cal treballar-hi. Vol dir molta política i molta pedagogia.

La situació de crisi econòmica i social fa que la situació es compliqui, i en aquest context ha estat on hem vist aflorar manifestacions racistes en diferents àmbits. El fet de que es visqui una crisi econòmica no hauria de tenir una correlació directa amb l'augment de racisme social, però en funció de la gestió que se'n faci pot haver-hi un augment.

Un context de crisi econòmica i sumat determinades actuacions i discursos polítics, aquest poden prendre més força i alimentar el caldo de cultiu de les discriminacions racistes i xenòfobes, sinó es prenen mesures per prevenir-ho. En pocs anys hem passat d'un missatge positiu sobre el paper de la immigració en la nostra economia a un altre “d'aquí no hi cap tothom”.

Aquesta crisi econòmica també està unida a un avenç o una consolidació de **l'apartheid jurídic**, del **racisme institucional**. Hem viscut un enduriment en les lleis i

en les polítiques migratòries. Ho veiem a Europa, amb la **Directiva de la Vergonya, (D. Europea del Retorn)** que converteix Europa en una fortalesa i construeix una política comuna de persecució i expulsió de les persones immigrades en situació administrativa irregular. Redueix les garanties legals i es drets d'aquestes persones i converteix als estats europeus en expulsors, segregadors i excloents.

I a nivell estatal, tenim la **Llei d'Estrangeria**, i la seva darrera reforma del passat desembre, una de les més restrictives. I en aquest sentit no podem deixar de banda els Centres d'Internament per a persones estrangeres (CIES), un espai on es priva de llibertat a persones que no han comès cap delicte.

I a nivell local, les Ordenances municipals, que actuen com a decrets dirigits de manera directa a la població immigrada, deixant de regular aspectes generals per regular aspectes molt específics.

Aquests exemples de consolidació de les eines del racisme institucional enforteixen el racisme social, en una espiral que es retroalimenta.

Per una altra banda, hem de destacar que el discurs de **l'Extrema dreta** està calant avui, com ho ha fet en el passat, a la classe treballadora, que és la que més pateix la crisi econòmica. Tant a l'Estat espanyol com a la resta d'Europa estan prenent força partits d'extrema dreta que utilitza com a estratègies l'apologia del racisme, la incitació a l'odi entre col·lectius i el populisme i la demagògia.

Davant d'aquest context alguns partits polítics amb possibilitat de govern, han caigut en la trampa de radicalitzar les seves postures i propostes. Pensant més en el rèdit electoral que no pas en solucions reals per aquesta situació complicada.

Un altre element que ajuda a encendre aquest foc són els **mitjans de comunicació** massiva sobredimensionen els fets, i juntament amb la voluntat d'alguns partits polítics marquen les preocupacions dels catalans i catalanes, posant en agenda aquells temes que no els havíem vist com a problema. Com ha passat amb el fals debat sobre l'ús del vel integral als equipaments públics.

Per una altra banda, en poc temps han augmentat de manera preocupant mitjans de comunicació clarament racistes que aclamen les postures més radicals en aquestes qüestions i potencien el racisme social, mitjançant la percepció negativa de la immigració. Aquests discursos van prenent força, es fan mediàtics i és necessari que es consolidi un discurs alternatiu que faci front a aquests posicionaments.

Es planteja una etapa de grans reptes, si els darrers 10 anys s'han caracteritzat per l'arribada de població immigrant a Catalunya. En **els propers 10 anys ens juguem la construcció conjunta del nostre país**, en la que la cohesió, la diversitat i el mestissatge han de ser els elements centrals.

És per això que cal garantir per una plena igualtat de drets i oportunitats i vetllar per l'ascensor social; en aquest sentit l'educació i les polítiques socials hi juguen un paper clau.

Com associació antiracista i de defensa dels drets humans **ens mirem amb preocupació** aquesta situació, les greus i irresponsables propostes d'alguns partits

polítics i la rapidesa en que està avançant aquest discurs de retallada de drets.

El racisme és un dels indicadors que reflecteixen que una democràcia no funciona. Perquè permet que es discrimini a persones per motiu del seu origen, color de pell, ètnia, cultura o religió. Aquesta discriminació parteix d'una idea de superioritat d'una persona o grup vers a un altre. No reconeix a l'altre com a un igual, i és aquesta lògica la que dóna peu a la retallada de drets i llibertats de les persones que tenen un origen, color de pell, ètnia, cultura o religió diferent a la dominant.

Aquesta és una vulneració que no hauria d'acceptar un estat democràtic. Acceptar la classificació de ciutadans i ciutadanes en persones de 1a i de 2a. Arribar fins i tot a aplaudir que els nostres veïns i veïnes tinguin limitat l'accés a drets fonamentals segons la seva situació administrativa, és a dir segons tinguin o no tinguin papers. Aquest és un pas endavant cap a la fractura social i un pas enrere com a estat de dret, que oblida quelcom tant fonamental i que ens fa a tots iguals, que és la **condició humana**.

És important que totes i tots ens unim per ser més forts en la construcció d'una societat cohesionada i forta. És la nostra responsabilitat. No podem seguir actuant com a corcs debilitant la nostra societat i la democràcia. Si continuem reclamant la negació dels drets d'alguns, quins arguments tindrem quan vulguin retallar els nostres drets?

No podem quedar-nos de braços creuats davant aquesta incipient restricció de drets, que sembla fàcil de justificar en època de crisi. Retallada de drets que sembla legitimada quan afecta a persones immigrades, ciutadans i ciutadanes del nostre país. Potser en el cas dels drets dels treballadors/es és un exemple clar del que estem parlant. Però afecta a tothom, ja que en sortim malparats com a societat.

Considerem que cal un **compromís ferm de la societat civil i del teixit associatiu**, i per això hem volgut que avui aquí hi hagués una representació important de les associacions. Per reclamar, denunciar i exigir als nostres governants i representants polítics, que no hi estem d'acord. Posant traves a aquelles polítiques que no volem. Mobilitzant-nos i sortint d'aquest silenci i aquesta apatia que sembla que regna.

Que no estem disposats a acceptar que es retallin els drets a les persones. Que volem viure en una societat on hi càpiga tothom, una societat cohesionada, amb igualtat de drets i també d'oportunitats. **Són moments de sumar**, de trobar aquells punts en comú i no donar tanta importància a quelcom ens diferencia i ens allunya. Cal que sumar i ser capaços i capaces de fer front aquest augment de racisme i de restriccions en tots els àmbits.

És responsabilitat de cadascun de nosaltres, i en aquest sentit les organitzacions socials hi tenim una responsabilitat.

Mouna Louhmane, metgessa i psicoterapeuta.

Buenas tardes a todos. Ante todo quiero agradecer a la asociación a participar en este acto. En primer lugar decir que yo no soy especialista en la materia pero quisiera compartir con ustedes más de 10 años de viaje, de observación y de reflexión, básicamente sobre tres mundos: el francés, el marroquí y España, donde vivo. Y las

preguntas que han surgido en este viaje, algunas compartidas con amigos y compañeros de aquí i otras con compañeros de la otra orilla.

Una pregunta que me viene con frecuencia es **cómo se pueden conjugar valores como los Derechos Humanos y políticas de exclusión social**. Una cosa que preocupa mucho de cara a la nueva ciudadanía y sobretodo por la incongruencia que sobreviene a la defensa de los Derechos Humanos. Tras leer e investigar mucho sobre la génesis de la cultura occidental, una de las respuestas a las que he llegado es que la religiosidad occidental, la católica romana apostólica, se basó en sus inicios en el derecho romano en sustitución de la ley judía. A partir de éste, se construyó la figura de ciudadano de pleno derecho y el bárbaro, el que venía de fuera y no tenía derecho a la plena ciudadanía. Esta división, como se demostró en el saqueo de Roma en el 410 por los Godos, supuso el fin del Imperio Romano.

Pero los bárbaros, estos Godos que venían, no eran simples extranjeros: se incorporaban a la sociedad por necesidad de mano de obra barata y de militares. Encontramos cosas semejantes a las sociedades actuales.

¿Cómo pueden llevar el proyecto de evangelización promoviendo la palabra de Jesús y de Dios, manteniendo un profundo desprecio por los indígenas? Existe una **profunda ambivalencia conductual** entre la palabra y el hecho. Y en el momento de la colonización, pretendemos llevar valores humanos producto de la Ilustración, mientras se realiza un proceso de colonización con todas las consecuencias económicas y humanas conlleva para el país conquistado.

El propio Occidente ha conocido varias **etapas de cuestionamiento**, de crisis, antes de llegar al punto donde está hoy: Imperio Romano, en el Medioevo, la Ilustración... ¿Puede que ahora estemos en otra crisis? Como consecuencia se produjo la deslocalización de Dios del espacio terrenal, el Protestantismo –que es la semilla del capitalismo- y una nueva legitimidad política basada sobre la razón de un grupo de individuos considerados en igualdad, en principio.

Estas son tres puntos que me han sorprendido y que me ayudan a entender porqué no hablamos el mismo idioma en tema de construcción de una sociedad en común.

El tema del **amor-odio respecto la modernización**, no es específica del mundo arabe-musulmán. Tenemos otros ejemplos, como el movimiento de Von Kingler, del s.XVIII en Alemania contra los valores de la Ilustración. Japón, un país sufrió un proceso de modernización forzada, durante 30 años. Pero es un ejemplo de pretender incorporar la tecnología de Occidente pero no su ideología, lo cual es un error pues una cosa sostiene a la otra.

Entre las sociedades árabes-musulmanas tenemos otros ejemplos de modernización forzada. El primero fue el de Turquía de Ataturk, cuando fundó la república laica. En la que se prohibió el uso del velo, hubo una imposición de los valores democráticos, pero sin consensuar ni compartir con la población, dejar que fuera “digerido”.

Irán sufrió un proceso similar, pues se basaron en el modelo turco, llegando a extremos como que la policía arrancaba los velos de las mujeres en la calle (1930) pues era un signo de retraso. Las mujeres eran obligadas a pasar el examen de conducir, etc. Pero en ambos casos hubo un **efecto boomerang** muy fuerte. En el

caso de Irán, 30 años más tarde nació el movimiento de los Ayatolá y supuso una vuelta atrás por miedo, por pánico a perder la identidad en este proceso de cambio.

Son algunos ejemplos o datos que ayudan a entender el porqué de la dinámica ambivalente del mundo árabe hacia el mundo occidental.

Centrándonos en el tema del **burca**, prefiero abordarlo en la relación con el cuerpo. **Para la cultura cristiana**, corregirme si me equivoco, **el cuerpo está relacionado con el pecado**. Es objeto y motor de tentación, por lo tanto hay que taparlo y prohibirlo y negarle el placer. El efecto boomerang a partir de la emancipación de la mujer ha sido llegar al top-less como máxima representación de liberación. Lo que me hace dudar es: ¿realmente ha cambiado algo, realmente queremos nuestro cuerpo? No queremos que huela, que tenga pelos, que envejezca... es decir, se ha convertido en un cuerpo objeto como lo era en el principio.

En el mundo árabe, en cambio, el cuerpo es un don de Dios, y éste nos pide que lo cuidemos hasta la muerte. Los piercings, tatuajes, el alcohol, la droga es algo prohibido porque no me pertenece, me es prestado. La relación con la sexualidad es mucho más abierta: se reconoce el derecho al disfrute sexual (existe una enciclopedia del amor). Incluso en la Ley de la Familia (*Mutawana*), está reconocido como motivo por el que una mujer puede pedir la separación del hombre, la falta de placer sexual.

En definitiva, **¿el burca y el top-less, no serán dos caras de la misma moneda?** En ambos casos no me siento dueña de mi cuerpo: nadie me obliga, pero existe una presión social.

Escuchando los ponentes anteriores, me gustaría hacer el mismo ejercicio de descentralización de antes para hablar de **Ciudadanía en el siglo XXI**. No sólo mirar al otro como el diferente, el raro, sino mirarnos a nosotros mismos con otra perspectiva: ¿que ciudadanía queremos para este siglo XXI? Creo que deberíamos poner en cuestión todo lo que hasta ahora conocemos, lo que hemos ido construyendo. Un concepto de ciudadanía basada en el concepto de estado-nación.

Esto nos permite cuestionarnos: ¿Hoy en día podemos seguir funcionando con una sola lengua, una religión, un rey, un presidente, un territorio? ¿Y pedir a las personas que llegan con otro concepto de estado a que se incorporen este modelo preestablecido?

Queremos tener una estructura ya montada y pretender que las personas que lleguen se incorporen a este modelo. Para mí es algo imposible por dos motivos principales. En primer lugar porque venimos del derecho romano y tenemos asumidos los conceptos de ciudadanía plena en contraposición al bárbaro, en nuestro inconsciente, nosotros y los otros. Y mientras mantengamos esta dicotomía es imposible crear una sociedad común.

Y en segundo lugar, es la **relación post-colonial** que podamos tener con algunos países. Es difícil construir una relación de igual a igual o encontrar un terreno común, con personas que provengan de antiguas colonias, como marroquíes o latinos. Es necesario un trabajo previo por ambas partes. Uno debe asumir su ambivalencia histórica, sin necesidad de volver atrás pues lo que se hizo, se justificó en su momento y ahora queremos construir una sociedad plural. Y el otro debe hacer una

descolonización mental, que quiere decir que ha de asumir su plena ciudadanía con todas sus responsabilidades y su papel de motor de pleno derecho, pero también para él mismo. Es decir, dejar de decir que un país está subdesarrollado por culpa de los colonizadores, que aunque sea cierto, ahora estamos en otro momento y debemos dejarlo atrás.

El ejemplo **canadiense** nos mostró **los límites del discurso de la multiculturalidad llevada al extremo**. Al tener un discurso fundador pobre, pues ya es una tierra de inmigrantes, intentaron montar un pluriculturalismo con todas las culturas por igual, hasta llegar al extremo de llegar a hacer imposible la vida política. Finalmente se abrió un debate de qué significaba ser canadiense. Y de ahí surgió un proceso de autorregulación dentro de cada religión o grupo: qué significa para mí ser musulmán y canadiense. Muy interesante que la regulación desde el interior y no impuestas. El otro extremo es la experiencia **francesa**, donde **no se reconoce casi nada de la diversidad cultural**. La apisonadora de la república eliminó las diferencias de los mismos franceses.

En un caso como otro se plantea la necesidad de ampliar su visión y de hacer un ejercicio de descentralización para poder construir un modelo que pueda incluir diferencias culturales y que pueda englobar a todo el mundo.

Fernando Pindado i Sánchez. Subdirector general de Participació en l'Àmbit Local. Direcció General de Participació Ciutadana. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.

L'avi d'un amic meu tenia una frase que deia: “No sé a dónde vamos a llegar, pero cada vez falta menos”. I trasladant-lo al tema que tractem avui, sobre la retallada de drets o l'enfortiment de la democràcia, tampoc sé on anirem a parar, però cada cop falta menys, i segons el camí que portem fins ara podem dir que “està la cosa fotuda”.

Però què li passa al nostre sistema polític? Jo volia fer la reflexió contextualitzant-lo en el marc del que avui estem debatent. En contra del que deia l'Alba Cuevas, crec que el racisme sí és compatible amb la democràcia. Perquè el sistema democràtic es basa en el sufragi universal, una conquesta positiva que també té la seva part negativa, i és que tothom té dret a votar i a decidir. Si la base racista o de ideologia de control de drets s'amplia, el vot xenòfob creix en número. I malauradament sembla que al nostre país, a la resta d'Europa i Nord Amèrica, és la tendència que es porta.

Estan produint la mentalitat de restricció de drets *en aras* de la seguretat. Aquest discurs va començar amb més força a partir dels atemptats de l'11 de setembre, i la tendència és que pot anar cap aquí ja que és el discurs dominant, el que més apareix als mitjans de comunicació.

El sistema democràtic dóna per suposat que la gent té capacitat de prendre decisions per elles mateixes que afecten a la resta. Si no tindriem un altre tipus de sufragi, segons la riquesa, els coneixements, etc. Respecte això, penso que el que hem de canviar no és el sistema, sinó els fets culturals que afecten a aquestes persones que han de prendre decisions. Hem de treballar sobre què fa que una persona acabi votant un partit feixista, un xenòfob o d'extrema dreta. Què li han inculcat?

Les persones som una barreja enorme d'emocions i de raó. Les emocions van primer i en un sistema com el nostre són una feblesa doncs som manipulables. Com exemple els titulars dels mitjans de comunicació: “Espanya se rompe”, “Zapatero aliado con los terroristas”, etc.

No s'està vivint una retallada, sinó s'està vivint una retirada del suport al sistema de Drets. Això és el complicat. Ara és més subtil: és el mateix poble que està a favor, que ho recolza. Per tant cal contradir aquesta diagnosi o aquesta resposta a la situació. Cal construir més cultura política, més cultura de ciutadania i més respecte pels valors humans de la persona, doncs ens agermana el fet que formem part d'una mateixa espècie.

Aquesta manipulació ara ens sembla difícil perquè estem dins del procés. Quan mirem enrere veiem àvies amb vel, el matrimoni era indissoluble, els Guàrdies Civils detenant dones en top-less, etc. Això ha anat evolucionant perquè evolucionava la societat perquè hi havia petits nuclis que anaven endavant. Però sempre hi ha un risc i són els grups que van en contra d'aquestes reformes. Ho va haver contra la millora del dret del divorci i hi són ara contra la llei de l'avortament.

No estem en una època de canvis, estem canviant d'època. El món que ens trobarem en uns anys no serà el mateix en el que varem néixer. No sabem on arribarem, però arribarà aviat, i serà una cosa diferent.

Hi ha un polític portuguès, Da Sousa Santos, que en el seu llibre “Es necesario reinventar el Estado, reinventar la democracia” diu el següent: el feixisme és incansable i es basa en construir la por, la intolerància, la por a l'altre tot i que no siguin immigrants, que si ho són ja hi va afegit el valor de la xenofòbia. Per exemple, tenim una ordenança de civisme que ja és excessiva i la gent encara demana més civisme.

En Lluís Llach deia: “Ells són aquí entre nosaltres” perquè les idees segueixen traspasant-se entre la gent. A l'espai proper, local, és on es teixeix aquest feixisme, amb comentaris racistes a la vida quotidiana. Hi ha una tensió, lògica pel desconeixement, però aquesta deriva en l'agressivitat i l'enfrontament. La por a perdre espai, que és irracional, porta a obrir debats com el del burca, quan ni tan sols sabem la diferència entre burca, niqab i vel.

No és tracta d'actuar amb discursos bonistes; sinó que és possible construir espais. No estem protegits contra el populisme ni la xenofòbia. No s'està construint un discurs fort contra la xenofòbia ni en favor del sistema democràtic.

En Primo Levi, al llibre “Si esto es un hombre”, representa a la perfecció la lluita contra els opressors. Jo pensava que la tendència natural era revelar-se. Però la tendència natural en realitat és fotre al que està pitjor que tu.

Conclusions, pel Said El Kadaoui

De tot el que s'ha dit aquesta tarda voldria ressaltar algunes coses que m'han semblat més importants. En primer lloc, la idea de fomentar l'autoregulació: quan les cultures són heterogènies cal donar veu a aquesta heterogeneïtat. Tot tenint en compte que

tothom que viu a un país es pot sentir ciutadà, independentment quin sigui el seu origen. I tenint en compte la complexitat de la cultura de l'altre sota el paraigües que tots som ciutadans.

En segon lloc el tema de les emocions, molt importants per fer país i ciutadania. Un exemple d'emotivitat és el lema del Super3 (TV3) “Tots som súpers”, exemple d'emoció inclusiva. D'una altra manera, estem fomentant les identitats per antagonisme.

Les tensions lògiques, que parlàvem a nivell local, s'han d'escoltar molt. En aquest sentit, la Llei de barris és una de les grans polítiques, trobo, per millorar aquest aspecte.

I finalitzar amb una frase que diu “La felicitat no pot ser total, però la infelicitat tampoc”, el que vol dir que sempre podem sentir-nos més infeliços encara.

Debat del públic i Fila Zero

David Prujà, Fundació Ferrer i Guàrdia – Voldria destacar el discurs de la por, la por que tenen des dels partits a la crisi política, a perdre escons. Aquesta por ha portat el debat del burca, que afecta directament a la laïcitat de l'Estat. Però si cal obrir el debat sobre la dona o la religió, fem-ho sobre totes les religions o totes les dones. Crec que cal moure l'establishment. Les associacions hem de dir que no hi entrem en aquest joc. Cal assumir lideratge pel discurs públic. No contra els partits polítics sinó incloent tothom que ho cregui.

Carme ... , diputada PSC – Cal diferenciar el que són drets i el que són normes de convivència. L'empadronament és un dret, del que a més em sento optimista perquè hi ha països europeus que no el tenen. Però per una altra banda hi ha unes normes de convivència que han de ser respectades per tothom.

L'esquerra que ha viscut el franquisme no li agraden les normes. Però ara com més diversa és una societat, més normes de convivència necessita. El incivisme, el individualisme, etc., és flagrant. Però els polítics confonen moltes coses en el seu debat, de vegades intencionadament.

Respecte el burca, crec que hem de sortir del debat religió i fins i tot de les dones. Però caldria plantejar-lo com que al carrer no es pot anar amb la cara tapada. Els problemes de convivència o que deriven en conflictes, són aprofitats pels racistes. Però existeixen i s'han de treballar. I no s'ha de confondre les normes amb la pèrdua de drets.

Aida, IDHC – El burca sí, el burca no, no és el problema. És un símptoma. El que hem de plantejar és quin món volem. El discurs de l'escassetat ens està guanyant terreny i hem de fer el possible per protegir la parcel·la pròpia. És una batalla ideològica que les esquerres tenim força perduda, i en la que tenim molt a fer.

I a Mouna li volia comentar que les referències al cos que ha fet sempre és al de la dona. Que potser el punt en comú entre les dues cultures és el masclisme. Perquè si no pensem sempre que el pecat ha de ser una dona?

Xavier Badia, Oficina de promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat

– respecte el tema del burca, tots els que estem aquí sabem que és un tema complex i no hi caben simplificacions. Però volia donar un contrapunt: afirmo que amb els canvis que ha viscut el nostre país i la població vinguda, els problemes han estat molt pocs. I el conjunt de la societat ha suportat amb prou positivitat. A l'escola, que és el sector d'on vinc, és el lloc “trinchera”. I a banda de les percepcions socials, on els partits polítics són simplistes i *immediatistes*, però en el fons les conflictivitats han estat petites. Hi ha hagut canals per “canalitzar” les tensions.

No sóc il·lús: hi ha problemes. El nostre problema és posar-nos com a mirall en països amb llarga tradició democràtica. Nosaltres tenim una democràcia dèbil, poc integrada en el discurs dels Drets Humans. Tenim un Estat del Benestar molt minso. I ens plantegem una retallada quan encara no ha arribat el *summum* dels drets ciutadans.

Trobo a faltar en el debat públic el debat sobre el model de societat. Sobretot un debat identitari. Si el que importa és la pertinença, trobo que hi ha molt poc marge per parlar-ne. Com és que tenim un espai Schenguen, com és que tenim una Europa Fortalesa?

Núria Aparicio, Fundació Tot Raval – Aquest debat és només a nivell polític i de mitjans de comunicació; no està a peu de carrer. I ens fa perdre molta energia. No podem parlar de pertinença i convivència quan no partim d'igualtat de drets. Com és el cas de les escoles del Raval, que no tenen les mateixes oportunitats.

Trobo que és una enganyifa, una maniobra “de despiste”. Hauríem de demanar que ens deixin treballar tranquils. Pel que hem de lluitar és per la igualtat de drets i d'oportunitats.

Norma Falconi, Drets i Papers per a tothom – Desde el 1985 que las personas inmigrantes nos quitaron todos los derechos. Los Derechos Humanos es papel mojado para los inmigrantes. Defenderlo es un deber para los políticos pero también para la sociedad y asociaciones, pues se nutren de nosotros.

Los movimientos sociales entran en contradicción con las normas, pues nosotros defendemos la autogestión, no las normas impuestas. Por otro lado, los barrios de Barcelona están en crisis y no hay lugar para trabajar contra el miedo. Pero personas inmigradas y autóctonas nos vemos cada día en la escuela, en la escalera, etc.

El Gobierno ha ganado a la población en el discurso de que sobramos, etc. Y cuando te sientes no deseado, esto repercute. A la personas que ha hecho el viaje migratorio, pero también a los hijos que vienen detrás.

Se habla de burca pero no de las mujeres violentadas, limitadas por la Ley de Extranjería. Y no se habla en los barrios, donde realmente se vive el racismo y la xenofobia. Para poder decidir qué mundo queremos hay que preguntarse qué políticos queremos, a los que les damos una carta blanca para actuar.

Àngel Prats, Associació de Veïns de Mataró – En contra del que ha dit la Núria Aparicio, la conflictivitat als barris existeix. Abans era per altres temes, com les obertures de mesquites, ara agreujat per la crisi econòmica. Està en estat latent i de

tant en tant esclata per diferents detonants. S’envien continus missatges negatius i no hi ha polítiques de sensibilització.

Respostes dels ponents de la taula:

Mouna Louhmane: El patriarcado es la línea transversal que mantiene la desigualdad. Lo que cambia es la distancia que se ha podido tomar respecto algunas religiones. Respecto anteponer las normas de convivencia a los derechos, en el marco de la convivencia se puede debatir. Los derechos son por ley, pero las normas deberán ir hacia un dar y recibir mútuo. Pero la negociación es mucho más complicada que la imposición.

En lo que respecta a la visión de Occidente me planteo: los europeos serán menos, más viejos... se pueden permitir seguir siendo arrogantes?

Hay que tener en cuenta que los inmigrantes no somos vírgenes a nivel de memoria colectiva. Tenemos un nivel de conciencia política de segundo grado. Primero a nivel vertical. Ahora hay la conciencia que hay que ir más allá, porque los políticos no están a la altura. Hemos peleado por conseguir unos derechos, y los derechos “peleados” serán los que sobrevivirán. Ahora bien, nuestros hijos e hijas, han de hacer algo para merecer esos derechos? Es un poco lo que se está planteando en Francia.

Antonio Pindado: la norma moral y la jurídica difieren en la capacidad de coacción, si pueden ser impuestas o no. Quan les normes de convivència són imposades, són coercitives, amb el que estem derivant a la imposició d’una conducta determinada. I això pot ser perillós.

Hi ha barris o espais en els que cal autoritat democràtica (que no democràcia autoritaria). Però la solució continua sent la democràcia. I és necessari que la societat s’incorpori com agents actius de la política. Hem de ser actius, no reactius. Construir discursos abans que ells “creïn” el debat. I diria que no es tracta tant de decidir quins polítics volem, sinó quin tipus de ciutadà volem que formi part de la societat.

Alba Cuevas: El joc està en el marc de la convivència que hem de construir entre tots. Però no ho hem de construir des de la por ni els falsos arguments, sinó aportant solucions als problemes. Calen eines, per saber com transmetre-ho a la resta de ciutadans, i cal fer molta pedagogia social.

El burca no ens preocupa. Però sí que la classe política i els mitjans de comunicació llencin a l’aire un debat com aquest sense tenir en compte les conseqüències.

Som molts i som més. Hem de ser crítics però també actius. Ser conscients que tenim una eina, la democràcia, de la que hem de garantir-ne la base i anar a més.